

Nattimerne, at ingen berettiget Samfundsinteresse trædes for nær ved at henlægge dette Arbejde til Dagen. Ja, end ikke den Vanskelighed, som man nu og da fremhæver, at Befolkningen ikke kan faa varmt og frisk Brød om Morgenens, end ikke den foreligger, thi ved den Omlægning, som foreslaas i det Lovforslag, jeg her fremlægger, vil man paa et rimeligt Tidspunkt, ved 6-Tiden om Morgenens, kunne faa frisk Brød, og det er dog vel for de fleste tilfredsstillende. At der skulde være nogen Samfundsinteresse knyttet til, at det friske Brød foreligger færdigt Kl. 4—5, er det umuligt at overbevise om. Selv om det var saa, at man slét ikke kunde faa det friske Brød om Morgenens, kan det jo ikke siges at være en Berøvelse af nogen Livsbetingelse, og nogen Samfundsinteresse trues i hvert Fald ikke ved den Omlægning, der her er Tale om. Men naturligvis, vi skal ikke gøre Livet ringere, end det er strengt nødvendigt, og man bør derfor tage praktiske Hensyn, saaledes som det ogsaa er gjort ved Affattelsen af dette Lovforslag.

Der er, forinden denne Sag kom frem, foretaget en Undersøgelse med Hensyn til Stemningen blandt Bagerfagets erhvervsdrivende, altsaa Bagermestrene. Af denne fremgaar det ved Undersøgelse blandt Købstadbagerne udenfor København, at af 702 Bedrifter, der afgav Svar, var der kun 277, som erklærede, at Natarbejdet efter deres Mening var en Nødvendighed; 310, altsaa et Flertal af de afgivne Besvarelser for og imod, erklærede det for absolut unødvendigt, 115 Besvarelser var ufuldstændige, nogle vil formodentlig høre til den ene og andre til den anden Side. Men der er altsaa blandt de 702 Bedrifter, som blev spurgt, ganske utvivlsomt et Flertal, som afgav den Erklæring, at de maatte anse det for unødvendigt at opretholde Natarbejdet. Naar et forholdsvis stort Tal taler om Nødvendigheden, hænger det naturligvis sammen med de gamle Forestillinger om, at det er en Nødvendighed, at Bollerne er til at faa friske og varme Kl. 4 om Morgenens, hvilket dog maa siges at være ganske unødvendigt, naar man ser paa Sagen fra et samfundsmæssigt Synspunkt. Men endnu klarere stiller Svarene sig for Landdistrikternes Vedkommende, idet der af 1247 viser sig kun at være 88 Bedrifter, der erklærede, at Natarbejdet havde nogen Nødvendighed. Naar man undersøger disse 88 nærmere, viser det sig, at de er beliggende umiddelbart ved en Købstad, og det

er en Selvfølge, at for dem spiller Konkurrenceforholdet til Købstaden en vis Rolle, og for saa vidt kan de derfor ikke tages bogstaveligt, naar man altsaa paa-tænker en ensartet Behandling af hele Landet. De 1059 Besvarelser fra Landdistrikterne, altsaa det langt overvældende store Flertal, erklærer Natarbejdet for unødvendigt. Ca. 100 Besvarelser var under Kategorien: ufuldstændige. Det ses altsaa, at baade i Købstæderne og i Landdistrikterne har et meget stort Antal — det hele Tal bliver en 1300—1400 — erklæret, at Natarbejdet er unødvendigt, medens kun godt 300 har erklæret det for nødvendigt. Altsaa, det meget store Flertal af Bagermestre i Landet erklærer at være indforstaaet med Afskaffelsen af Natarbejdet og mener ikke, at det i nogen Henseende er nødvendigt.

Efter at denne Undersøgelse var foretaget, og den nødvendige Bearbejdelse af Sagen havde fundet Sted, og der var foregaaet Forhandling med Fabrikdirektoratet og Arbejdsraadet, blev Lovforslaget fremsat i Samlingen 1918—19. Det viste sig imidlertid, efter at Lovforslaget var blevet henvist til et Udvalg i Folketinget, at være vanskeligt at naa til Enighed, specielt om de Bestemmelser, der tog Sigte paa i visse Tilfælde at meddele Dispensation fra Lovens Bestemmelser. Forholdet maa nemlig blive det, at for nogle Bagerier, der har Drift baade Nat og Dag, vil der ved den Indskrænkning, som foreslaas, maaske blive Nødvendighed for visse Udvidelser, og man maa under de nuværende vanskelige Forhold med Hensyn til Bygninger, Boliger og Lokaler i det hele regne med, at der her kunde blive Grund til at give Dispensationer enten fra Loven om Natarbejde eller fra andre fabrikmæssige Bestemmelser om Antallet af Arbejdere, der maa beskæftiges i Lokaler, o. s. v. Om disse Dispensationsbestemmelser viste det sig altsaa vanskeligt at naa til Enighed i Folketingets Udvalg, og da der samtidig med, at denne Sag behandlede i Rigsdagen, foregik visse Forhandlinger mellem Bagermestrene og Bagersvendene, som endte hos Forligsmanden, Forhandlinger om Løn, Dyrtdstillæg, Overenskomstforhold, hvorunder ogsaa denne Sag rejstes fra Arbejdernes Side, og som førte til en Slags Afgørelse hos Forligsmanden, var der Grund til en særlig Forhandling. Saaledes som Sagen laa ved Forhandlingerne hos Forligsmanden, enedes Bagermestrene med Arbejderne i Tilslutning til den Overenskomst, der